

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum IV. Relatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Jure vacant, Sedi Apostolicæ reservantur. Extravag. Benedicti XII. Ad regimen de præbendis, & dixi de hoc lib. 4. tract. 2. c. 11. n. 1.

3 Notandum secundò. Spectato communi Jure Canonico omne beneficium Ecclesiasticum personale residentiam requirit. Ita significatur in hoc c. & docet Gl. recepta hic V. per se ipsum, quòd in Ecclesia illa Clericus deservire debet, in qua intitulatus est, & sequitur Innocent. hic Joann. Andr. Abb. & alij. Rebuffus de dispensatione super residentia n. 7. Azor tom. 2. lib. 7. c. 3. nam beneficium datur propter officium, seu servitium Ecclesiæ præstandum c. ult. de rescriptis in 6. cum autem alicui officium, seu servitium injungitur, intelligi solet, ut quis per se ipsum id præstet, sive, ut præsens sit, ipsique invigilet, curet id fieri, cujus causa stipendium, præbendam & honorem accipit. argum. L. nullus 60. c. de decurionibus lib. 10. ubi dicitur, quòd nemo curiæ Imperatoris servire possit per substitutum, nisi id ei specialiter concessum sit.

4 Verumtamen fermè omniù Ecclesiarum consuetudine obtentum est, ut in quibusdam simplicibus beneficijs residentia personalis non requiratur, sed per Vicarium deservire liceat. Multùm autem refert scire, non esse id secundùm Jus commune Canonicum, & primaviam beneficiorum institutione. Quare Episcopus, seu Prælati, cum Capituli consensu statuere potest, ut Ecclesiæ suæ beneficia simplicia non conferantur, nisi residentiam personale, eamque perpetuam promittentibus; dummodo talia sint beneficia, quæ ad congruam sustentationem personæ sufficient. Deinde in dubio, num beneficium residentiam requirat, in partem affirmantem ob Juris communis favorem inclinandum est, juxta c. cum dilectus 8. juncta Gl. V. Juri communi. de consuetudine, præsertim si etiam alijs locis ejusdem Diocesis talia beneficia requirant residentiam. Denique si per diuturnam consuetudinem, residendi obligatio

sublata sit, potestea denuo per consuetudinem, & quidem tempore breviori, videlicet decem annorum spatio, introducti, secundùm doctrinam Gl. in c. ult. V. consuetudo de consuetudine in 6. quæ dicit, si Jus commune non resistat, sed potius afflatur consuetudini, ad ejus introductionem sufficere tempus longum, videlicet annorum decem.

Notandum tertio. Si quis beneficium residentiam postulans conferat Clerico, qui residere non potest, in penam privandus est eâ vice conferendi facultate. Ab hac pœna discrepat casus capit. cum in cunctis 7. de electione, sicuti Abb. hinc notavit in fine capituli, nam ibi privatio eligendi, aut conferendi pro una vice infertur ijs, qui personam indignam seu inhabilem quoad ætatem, scientiam, mores, aut natiuitatem elegerint ad dignitatem; Episcopo quoque, si tali personæ contulerit dignitatem. At verò in hoc capitulo privatio non latæ sententiæ sed inferendæ decernitur ijs, qui Clericum etiam habilem alioquin ad beneficium quodcunque residentiam postulans promoverint, qui residere non potest. Hoc casu, amoto Clerico illo, alium, qui residere possit, Superior Prælati constituet.

CAPITULUM IV.

Relatum.

PARAPHRASIS.

Postquam in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. constitutum est, ut Ecclesia vel beneficium tali personæ conferatur, quæ in loco residere possit, nonnulli Clericorum præsentati ad Ecclesias dixerunt, se id præstare posse, ut personaliter residere, sed postea implere omiserunt. Quare dubitavit Episcopus Eboracensis, an tales præsentatos repellere, vel institutos removere possit. Respondet Alexander Papa, quandoquidem verba decreti accipienda sunt cum effectu, Clericos præsentatos ad Ecclesias non admitti, ad-

De Cleric. non resident. in Eccles. vel præbenda. 39

admissos autem removeri debere, præterquam, si cum Prælatorum tuorum licentiâ, vel ob studium, vel aliam causam justam absint, alioquin verò nec appellationis diffugium ipsis patrocinari debet, si contra decreti intentionem interposuerint.

SUMMARIUM.

1. Verba Constitutionis intelligi debent cum effectu.
2. Ut Curatus ab Ecclesia sua possit legitime abesse, duo hæc copulativè requiruntur, licentia Prælati, & justa causa, nisi sit absentia tantum ad tempus modicum, & nullum omnibus damnorum eveniat.
3. Dare autem non residentis licentiam potest is, qui potest eam imponere, saltem si Ordinarius sit.
4. Juste causa absentia ex Tridentino referuntur Christiana Charitas; urgentis necessitas; debita obedientia; evidens Ecclesia, aut Reipublica utilitas.
5. Explicantur hæc cause.
6. Quid requiratur, ut beneficiatus, ad residendum obligatus, ratione studiorum abesse possit, & redditus suos interea percipere.

Notandum primum. Verba Constitutionis intelligi debent cum effectu, ita ut finem intentum consequatur, & non frustranea, atque inutilis fiat. Consentit *c. commissa 35. de electione in 6.* ubi cavetur, ne statutum fiat ludibrio, debitoque frustretur effectu, & non rebus, sed verbis Lex imposta videatur: etenim in Concilij Lateranensis decreto, quod *c. præcedente relatum est*, præcipiebatur, ut tali personæ beneficium conferatur, quæ residere in loco beneficii, & curam ejus per se valeat exercere: quæ verba licet superficie tenus potentiam innuere videantur, tamen propter effectum seu residentiam actualem posita sunt, cum alioquin statutum inane esset. Eadem Juris regula, quod verba cum effectu accipienda sunt, habetur *in L. 1. §. hæc au-*

tem ff. quod quisque Juris. L. penult. V. docere ff. ne quis cum, qui in Jus & c. l. Nomen 164. in fine ff. de Verborum significatione.

Notandum secundò, ut beneficiarius, præsertim curatus, ab Ecclesia sua legitime ablit, duo hæc copulativè requiruntur, licentia Prælati, & causa justa, ita *Gl. hic & Imol. n. 6. Abb. not. 4.* Excipe, quod etiam non petita licentiâ abesse possit ad tempus modicum, ita ut statim sit reversurus *argu. l. 3. ff. de divorcijs*, ubi dicitur, si brevi re-
verla est uxor, nec divertisse videtur; dummodo interim Ecclesia, cui servit, notabile detrimentum non patiatur, sicuti *supra dictum c. 2.* & bene monet *Abb. n. 6. in quaestione hæc*, num beneficiarius, etiam curatus, abesse possit, etiam non petita licentiâ, considerandam scilicet esse qualitatem causæ, præjudicium, seu damnnum Ecclesiæ, & facilitatem, aut difficultatem petendi licentiam. Veruntamen si necessitas sit discedendi ad tempus longum, seu notabile, v. g. ultra mensem, & statim licentia peti non possit, quia periculum in mora est, v. g. propter gravem infirmitatem, potest ac debet beneficiarius saltem ex loco absentia, seu post discessum, significare Prælato, uti annotavit *Garzias p. 3. c. 2 p. 34.*

Quæritur primò: quis possit dare facultatem non residentis, seu ab Ecclesia, aut beneficio discedendi. Resp. cum *Rebuffo cit. tit. dispensatione super non residento. n. 75.* is potest licentiam dare, qui residentis necessitatem imponit *argu. l. 3. ff. de re judicata.* Qui damnare potest, is absolvendi quoque potestatem habet; quare dici solet, ejusdem esse ligare, cujus est solvere.

Corollarium. Si statutum aliquod de residentia, ab ipso capitulo factum sit, ita ut, eo statuto sublato, residendi talis obligatio cessaret, tunc ipsum Capitulum, seu Decanus Capituli, absentia licentiam dare potest; & hoc ipso casu pœnam quoque, tamen citra privationem, seu depositionem, residentia legem transgredientibus inferre, ad Capitulum spectat. Quòd si verò residentia

dentia statutum Synodale, seu Episcopale fit, tunc ad Episcopum pertinet in eo dispensare, vel absentia licentiam ex justa causa tribuere; sin denique residentia ex communi Jure Canonico obligat v. g. Curatos, aut dignitatem habentes, tunc ad Papam pertinet eandem facultatem inferioribus Episcopis aliisque similibus Prælati, concedere, sive absolute, sive cum limitatione, v. g. ut curatis, nisi ex gravi causa, non permittatur absentia ultra duos menses.

Datâ operâ loquor de Prælati Ordinaris: interdum enim fit, ut alius Clericus in dignitate positus, v. g. Abbas regularis, aut Præpositus Ecclesiæ Collegiæ, beneficij curati collationem habeat, provistos tamen, seu curatus jurisdictioni Episcopi subdit, ab eoque circa administrationem, & curam parochiæ pendeat. Quam ob rem ab eodem licentiam absentia petere, & ob absentiam illegitimam puniri debet, maxime si agatur ad privationem. Quare ait *Abb. hic n. 4.* quod habens potestatem conferendi, non illicetiam habet potestatem destituendi, propter delictum non residendi.

4. Quæritur secundò: quæ ceteri possint causa justæ absentia, seu non residendi pro tempore durantis talis causæ. Resp. eas breviter signari in Trident. *Sess. 23. c. 1. de reformatione.* cum Christiana Charitas; urgens necessitas; debita obedientia; ac evidens Ecclesiæ, aut Reipublicæ utilitas, aliquos nonnunquam abesse postulet &c. Ad Charitatem Christianam pertinet v. g. si graves inimicitia inter proximos sedandæ, eorumve spirituali salutis succurrendum fit, dummodo absentia fit sine notabili detrimento commissa plebis; alioquin major ejus habenda ratio est, quippe cui curatus ex justitia obligatur ad subveniendum, non item alijs, uti notavit *Rodrig. lib. 2. c. 34. con. 5.* Ad urgentem necessitatem spectat, si curatus, alijsve beneficiarius ad residentiam obligatus, graves inimicitias in eo loco sustineat *argu. c. pastoralis. 42. causa 7. q. 1.* tunc Episcopus, si parochum v. g.

cum Domino loci, aut Præfecto reconciliare non possit, aliud beneficium conferre illi; vel si parochus extra culpam esse censetur, interdum permittere potest, ac debet, ut constituto Vicario in loco alio tuto, ac vicino per tempus aliquod v. g. unius anni commoretur, donec lis composita sit. Huc etiam pertinet infirmitas, si in loco parochiæ Medici idonei non sint, vel infirmus, eo in loco curari non possit; item hostium incursiones, aëris intemperies, & pestilentia. Sed quod curatus in tali casu plebem suam deserere non possit, nisi idoneum substitutum relinquat, & plebis curam non omnino deserat, docui *lib. 2. tract. 3. c. 3. n. 3.*

Ad debitam obedientiam spectat, si beneficiarius à Pontifice avocetur, ut in servitio ejus sit. *c. cum dilectus 14. b. tit.* Vel si Canonicus à proprio Episcopo in auxilium aut servitium suum adsciscatur *c. ad audientiam 15. hoc tit.* & videri potest *Rebuffus loco cit. n. 34.*

Ad evidentem Ecclesiæ, vel Reipublicæ necessitatem spectat, si beneficiarius etiam curatus, pro magno commodo Diocesis, vel Reipublicæ, cujus membrum est, abesse debeat, quando alij idonei non reperiuntur, sicuti dixi *supra. c. 2.* Huc spectat litis prosecutio super juribus dignitatis, beneficij sui, aut Ecclesiæ, cui beneficiarius incorporatus est, uti dicitur *in c. ex parte 13. hoc tit.* Plura legi possunt apud *Azor to 2. lib. 7. c. 4.*

Porro ut talis causa absentia justæ, & excusans censeatur, requiritur, ut sit verè causa absentia; sin autem curatus, alijsve beneficiarius alioquin non residere soleat, ita ut infirmitas v. g. per accidens, & concomitanter incidat, non autem sit per se causa absentia, tunc etiam in externo foro puniri potest, sicuti docet *Rebuffus n. 83. argu. l. penult. §. docere ff. nequit eum &c.*

Notandum tertid. Ut beneficiarius ad residentiam obligatus ratione studiorum abesse possit, & redditus suos interim percipere,

per, requiritur licentia Episcopi. ita *Gl. hic*
V. Prælatorum. Imolan. 3. Andreas n. 4.
Abb. n. 6. Navar. in man. c. 25. n. 121. Sa-
V. residentia n. 8. & colligitur ex textu hu-
jus cap. quando dicitur, quod beneficia-
rius abesse possit cum licentia Prælati sui
concessâ, vel ratione studiorum, vel ob
aliam causam justam, licet aliter intelligat
Rebuffus n. 25. Ratio est, quia ad Episco-
pum, vel similem Prælatum pertinet,
examinare, num beneficiarij ætas, inge-
nij aptitudo, aliæque qualitates permit-
tant, ut ad studia mittatur. Excipi debet
caus cap. ultimi de Magistris, quod bene-
ficiarijs omnibus etiam curatis concessum
fit, nullâ obstantē consuetudine, aut sta-
tuto, ut quinque annis in Universitate ali-
qua Theologiæ (vel Juri Canonico secun-
dum extensionem à DD. omnibus commu-
niter receptam) studere, & quamdiu ipsis
lubitum est, tale studium docere possint,
ita ut fructus beneficiorum in absentia per-
cipiantur. Hanc facultatem cum Sedes
Apostolica communi Jure concesserit, non
potest Episcopus seu Prælatum inferior denegare,
quamvis idcirco ei intimandum sit, ut
Vicarium idoneum substituere possit.
Et ita tradit Navar. loco cit. Rodrig. p. 2.
c. 38. cor. 2. Less. de Institia c. 34. n. 103. Sa-
cit. n. 8. Quare, si Episcopus impedire velit,
quod minus curatus, qui studijs indiget, &
ad ea idoneus est, per quinquennium in
Universitate maneat, appellare is poterit,
tanquam gravatus, quandoquidem indul-
tum à Jure beneficium non est alicui aufe-
rendum reg. 17. in 6. Vide, quæ dicuntur in
ut. c. ult. de Magistris & quæ dixi in c.
cum ex co 34. de electione in 6.

CAPITULUM V.

Fraternitati.

PARAPHRASIS.

Clericum alterius diœcesis alius Episcopus
 recipere non debet sine litteris commen-
 datitijs ab Episcopo suo datis, præter-

quam, si Apostolicæ Sedis mandatum
 exhibeatur.

SUMMARIUM.

1. Clericum alterius diœcesis non debet
 recipere Episcopus ad celebrationem,
 vel beneficia, nisi litteras commen-
 datitijs ab altero habeat.
2. Sufficiunt tamen testimoniales, sive
 dimissoria.

NOtandum. Episcopus Clericum ex alia
 diœcesi venientem recipere non debet,
 ut eum celebrare permittat, aut benefi-
 cium eidem conferat, nisi litteras com-
 mendatitijs ab altero Episcopo afferat. Hoc
 ipsum percipitur in *Trident. sess. 23. c. 16.*
de reformatione, & habetur in c. 2. causa
19. q. 2. ubi ratio additur, id propter cri-
minosos constitutum esse, ne Clerici in-
fames ab alio Episcopo suscipiantur; &
cum in suo Episcopatu non possint, in alio
officia celebrare sinantur.

Corollarium. Si Clericus ob vitæ im-
 probitatem sive crimen, infamis sit, ita
 ut celebratio officiorum divinarum ei non
 permittatur, tunc discessuro commenda-
 titiæ aut testimoniales litteræ negari debent;
 sin autem moribus quidem commendatus
 non sit, non tamen ita infamis, aut pu-
 blicè suspectus, ut à sacro Ordinis mi-
 nisterio prohiberi debeat, tunc discessuro, si
 beneficium residentiam postulans non ob-
 tineat, aut illud resignavit, testimonia-
 les litteræ seu formatæ, quod sit v.g. Dia-
 conus, aut Sacerdos ritè ordinatus, dari
 debent, tamen, ut in ijs non commende-
 tur, quando commendatione dignus non
 est. ita etiam docui in *cit. c. 1. de peregrin-*
nis Clericis.

CAPITVLUM VI.

Conquerente.

PARAPHRASIS.

PResbyter R. questus est Alexandro III.
 quod, cum vix necessaria vitæ ex paro-
 chia sua percipere possit, nihilominus G.
 Cle-

F

Cle-